

הורשע למשפט

**ביאור לשולחן ערוך
אבן העזר סי' ע"א**

חיווב מזובות ילדים

**טוענת רבנית ד"ר אביגיל פופקו רק
טוענת רבנית ד"ר רחל פיקר לבמור**

סימן ע"א

מוזנות ילדים

מדרשת רב עולא במס' כתובות ס"ה ע"ב, אנו למדים שישנו חיוב על האב לzon את בניו ובנותיו שהם מתחת לגיל שש.

במס' כתובות מ"ט ע"ב אנו לומדים שבאושא* התקינו לחייב את האב לzon את בניו ובנותיו מעל לגיל שש ועד בגרותם.

סימנו דין בחיוב האב לzon את בניו ובנותיו בגילאים שונים ובנסיבות שונים בהם נמצא האב.

*תקנות אוושא - לאחר שגלווה הסנהדרין מיבנה מקומה הייתה באושא. שם התקינו חכמים תשע תקנות וכולם נקראו על שם המקום. ראה י. שציפנסקי, התקנות בישראל ח"א, ירושלים 1991, עמ' שצ"ג.

סימן ע"א

סעיף א

חייב אדם לzon בניו ובנותיו עד שיהיו בני שש, אפילו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אם; ומשם ואילך, zun בתקנת חכמים עד שיגדלו. ואם לא רצה, גוערין בו ומכלימין אותו ופוצרין בו. ואם לא רצה, מכריזין עליו הציבור ואומרים: פלוני אכזרי הוא ואני רוצה לzon בניו, והרי הוא פוחת מעוק טמא שהוא zun אפרוחיו; ואין כופין אותו לzonן. במה דברים אמורים, בשאיינו אמוד, אבל אם היה אמוד שיש לו ממון הרואין ליתן צדקה המסתפקת להם, מוציאים ממנו בעל ברחו, משום צדקה, zunן אותם עד שיגדלו. סג: ודוקן לעין מונות פנומות, הכל גם כופין לך נזקי נזמי, ולו"פ טמאות ליטן נזמי נזמי, מכל מוקס גם כייפין ליה, הכל מה שיללה ימן, רק שיטין (הגנות מלילי לקילוטין וכ"כ מה' נמי' כ"ג).

חוב האב לzon את בניו ובנותיו

עד לגיל שש:

כתובות דרש רבי עולא רבה אפיקחה דבר נשיאה: הע"פ שאמרו אין אדם zun את ס"ה ע"ב בניו ובנותיו כשהן קטנים, אבל zun קטנים. עד כמה? עד בן שש.

בראשונים קיימת מחלוקת בנושא האם חוב האב שעליו דבר עולא הוא חוב מוחלט מבלתי להתחשב במצבו הכלכלי של הילד, או שמא יש להתחשב במצבו הכלכלי של הילד כך שם נפל לילד נכסים אין האב חייב לzonו.

דעת היחיד היא של הרשב"א שהאב אינו חייב לzon את בנו העשר.
שותת הרשב"א הדין עם האב שלא אמרו, אלא מני שאין לו.
ח"ב סי' שצא

אולם הרא"ש הביא את דעת המהרא"ם שבמקרה שאביו יש לילדיים נכסים משליהם, חייב האב לzonם, המצביע דומה למונות אשה.

פסק הרא"ש בתוי ואביו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אמן, פסק רבינו מאיר דחייב לzonם. דכיון שתקנת חכמים היא זכו במונותיהם, אביו יש להם להתרנס משלהן. דומיא דמונות האשה.

וכך פסק השו"ע: אביו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אם.

ח"מ סק"א וב"ש סק"א דנים בשני נושאים:

הנושא הראשון: חובת האב לzon את בניו עד גיל שש - האם הוא חוב עצמאי או חוב התלו依 בחובת הבעל במונות אשתו?

הר"ן היה סבור שהחוב האב לzon את בניו נובע מדין מזונות אמן. אם אמן אינה قيمة אויג פג אותו חיווב. בכל אופן, בסוף דבריו ציין הר"ן שלא ראה דעת זו בראשונים לפניו.

ר"ן סוף פרק ע"פ ומתחוך לשונות הללו נראתה לי דכי אמרינן דzon אותם קטני קטנים דוקא בשאיין קיימת, ומדין מזונות אמן נגעו בה, שכיוון שהן גוררים אחריה אי אפשר לה להעמיד עצמה שלא תzon אותן. אבל, בשאיין אמן קיימת אינו חייב במזונותיהם... אלמא מזונות הבן הנגרר אחריה הרי הן כמזנותיה, ומדין מזונות שלה נגעו בה. וביוון דמדר' יוסי שמעין שעד שיש הבן נגרר אחר אמו שמעין שהוא חייב להוציא על מזנותיה בשבילו עד שייהה בן שש. אבל כל שאין אמן قيمة לא מהיב. אבל לא ראוי לראשונה ז"ל שאמרו כן.

יועצא מדברי הר"ן שכגן שאשתו עולה עמו ולא יורדת עמו, אך עליו לפרש את ילדיו לפי עשרו. אולם, הטעור פסק שהאב אינו מפרש את ילדיו לפי עשרו, אלא לפי צרכי הילדיים. טור אה"ע סימן ע"ג ולא האשה בלבד, אלא בניו ובנותיו הקטנים עד בני שיש חייב ליתן להם כסות המסתפיק להם, וכלי בית ומדור לשכון בהם. ואינו גותן להם לפי עשר אלא לפי צרכם.

הב"י הביא את הרא"ש ואת הריב"ש בדיון מזונות בהבא על הפנוייה ולידה ממנה. מדבריהם נראתה בהדייא שבב חיב לzon את ילדיו בחיווב עצמאי. יועצא מדבריהם שהחוב הוא לzon את ילדיו לפי צרכם ולא לפי עשר האב, ללא כל קשר למזונות אשתו.

בדברי הרא"ש בתשובה כלל י"ז סימן ז' נראה בהדייא, דמי שבא על הפנוייה ולידה ממנה בן או בת חייב לzonם. וכן כתוב הריב"ש בתשובה סימן מ"א.

וכך הבין המשנה למלך.

כשם שאדם חייב במזונות אשתו וכו'. מימרא בסוף פרק ע"פ, וכותב הר"ן ז"ל: ונראתה לי דכי אמרינן ההן אותם קטני קטנים דוקא בשאיין קיימת ועדין מזונות אמן נגעו בה וכו' אבל בשאיין אמן קיימת אינו חייב במזונתיהם ע"כ. ובדברי הרא"ש והריב"ש שהביא מZN הב"י ס"ס ע"א בדיון הבא על הפנוייה, שאם מודה שהוא בנו חייב לzonו, מוכח דפליגו עלייה דהה"ן, וסבירא فهو דמזונות בניו לאו מדין מזונות אמן נגעו בה. ואפשר דאף הר"ן לא להלכה אמרה שהרי כתוב בסוף דבריו "אבל לא ראוי לראשונה ז"ל שאמרו כן", ומש"ה הריב"ש לא חש לסבירה הר"ן.

השו"ע פוטק כתור.

שׁוּעַ אָהָעַ סִירַ עַזְגַּ בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו עַד בְּנֵי שָׁשׁ, חִיּוּב לִתְנַצֵּל לָהֶם כְּסֻות וְכָלִי תְּשִׁמְישׁ וּמְדוּר, וְאַינּוּ נוֹתֵן לָהֶם כְּפִי עַשְׂרוֹ, אֶלָּא כְּפִי צְרָכֵן בַּלְבֵד.

הנושא השני:

האם חל חיוב מזונות גם לאחר מיתת האב?

ח"מ והב"ש התבפסו על תשובה המהרא"ם מלובלין סימן ע"ט, והסיקו שאין חיוב לzon את ילדיו מותוק הירושה לאחר מות האב. החיוב בחיי האב ולא לאחר מותו.

פ"ת סק"א

1. למרות הכלל שבני בניים הם לבנים, בנושא סעיפים, אין חיוב האב מוטל על הסב.حسب חיוב מדין צדקה בלבד.

2. בחיוב צדקה של קרוביים, החיוב מוטל יותר על קרובי האב מאשר על קרובי האם, משום שענין המזונות תלוי בדריני ירושה. עיין בשונה ב"ב ק"ח ע"א ובגמ' שם ק"ט ע"ב. בענין ירושה האם מוריישה את ילדיה אבל אינה יורשת. היא אינה קרואה משפחה, דכתיב: "למשפחותם לבית אבותם". (במדבר א', ב').

על גיל שש:

בתקנת אוושא חיוו את האב לzon את ילדיו הקטנים, ככלمر מעל לגיל שש.

מ"ט ע"ב כתו אמר רבי אילעא אמר ריש לקיש משום רבי יהודה בר חנינא: באושא התקינו, שהיה אדם זן את בניו ואת בנותיו כשהן קטנים. איבעיא להו: הלכתא כוותיה, או אין הלכתא כוותיה? תא שמע: כי הוה אותו לקמיה דרב יהודה, אמר להו: יארוד ילדה ובני מטה שדייא! כי הוה אותו לקמיה דרב חסדא, אמר להו: כפו ליה אסיתה בעבורא, וליקום ולימא: עורבא בעי בניה, וזהו גברא לא בעי בניה! ועורבא בעי בניה? והכתיב: לבני עורב אשר יקראו! לא קשיא: הא בחינוי, הא באוכמי. כי הוה אותו לקמיה דרבא, אמר ליה: ניחא לך דמיותני בנך מצדקה? ולא אמרן אלא שלא אמיד, אבל אמיד - כפין ליה על כרחיה, כי הא דרבא כפיה לרבות בר אמי, ואפיק מיניה ד' מאה זוזי לצדקה.

מהגמרא אנו למדים שאין קופין פרנסת על סמרק תקנת אוושא. במקרה של אב עני - לא אמוד - מכלמים אותו בנסיון לשכנוו לפרנס את בנו. במקרה של אב עשיר - אמוד - קופין אותו מדין צדקה.

מובא בש"ע בסימנים העוסקים בהלכות צדקה, שכופין אב לפרנס את בנו העני. שׁוּעַ יוֹדֵךְ מחייבין האב לzon בנו עני, ואפילו הוא גדול מחייבין אותו יותר רג"א טע' ר' משאר עשירים שבעיר.

ב"ש סק"ב

אם אין הבן זוקק לצדקה, לא מוטל חיוב על האב לזונו.

ב"ש סק"ג

הב"ש מביא את קושית הדרישה: למה האב חייב משום צדקה רק עד גיל בגרות? תירץ הדרישה שבגיל קטנות אדם אינו מסוגל לפרנס את עצמו וזוקק למקור פרנסה חיוני, אבל בגיל בגרות קיימת מסוגלות להתחפרנס.

תירוץ נוסף המופיע ברי"ז הוא שבהתה הבן קטן, הוא קורם לשאר קרובי האב בחיוב האב בצדקה. בזמן בגרות, הבן אינו שונה מיתר קרובי האב.

הרמ"א

הרמ"א מבHIR שהחייב הנדון בסע' א' קיים לבני בנות באשר למזונותיהם. אין החיוב כולל דמי נדוניה מעבר לסכום המינימלי שנחוץ בכדי להשיין.

ח"מ סק"ב וב"ש סק"ד

כופין את האב להשייא את בתו. אם אין מוצאים מי שיקח את בתו בחינם אז כופין על נדוניה עד שימצא חתן. אבל לא כופין בסכום גדול במטרה למוצה אדם מכובד, אם כי מצווה היא לחתת נדוניה רואיה.

ב"ש סק"ד מוסיף:

1. דין עשור נכסים - לאחר מות האב אומדים את דעתו או לוקחים עשור מנכסיו לנדוניה הבת - לא קיימ באדם חי.

שו"ע אה"ע קי"ג מי שמת והניח בת, אומדים דעתו כמה היה בלבו ליתן לה
לפרנסת נדוניותה ונונתנים לה.
סע' א'

2. כופין לנדונית קרוביוטיו מדין צדקה.

סעיף ב

מי שהלך למדינת חיים והניח בניו כאן, מוכרים מנכסיו לפרנסת עד שייהיו בני שש; אבל מבני שש ומעלה, אין זנין אותם מנכסיו. סgl: וי"ל סיינו לוקם חלק מהamil לוון��ה ש, אבל המיל לוון, ניונין מנכסיו, לדולוי ניחל ליה זיל (מלדי פ' נערת נסס ל"י). וי"ל מס למומ, זוין לוון הכל עיין, מטוס לתקה (כך ממשמע נטול).

סעיף ג

מי שנשתתה, מפרנסים מנכסיו בניו ובנותיו, אפילו הן יתרין על שש, עד שיגדלו.

תביעה מזונת שלא בנסיבות האב

עד לגיל שש:

נסע למדינת הים מוכרים – מנכסיו בכדי לzon את ילדיו.

נשתה – מוכרים מנכסיו בכדי לzon את ילדיו.

נסע למדינת הים בשלושת החודשים הראשונים:

קיימת מחלוקת אחרונים באם מסקנת הגمراה בכתו' ק"ז ע"א, העוסקת במזונות אשה שבעה נסע למדינת הים, הוסקה גם לגבי ילדיו. מסקנת הגمراה שלא נפסק לאשה מזונות מנכסי הבועל בשלושת החודשים הראשונים להעדרו.

בתו' אמר שמואל: מודה לי אבא, בשלשה חדשים הראשונים, לפי שאין אדם ק"ז ע"א מניה ביתו ריקן.

הפרישה סבור שיש הבדל בין אישة לבין ילדים. אשה "גדולה וספקה" בזמן שלילדים אינם יכולים לעמוד עבור מחייהם. لكن פוסקים מזונות מיידית לקטנים.

"וזام הלך למנהי וכוי מוכרים מנכסיו" נראה דאפשרו בתוך שלשה חדשים, מיד, מוכרים. דהכא לא שייך לומר חזקה אין אדם מניה ביתו ריקן.adam אין רואים שאין בתיו כלום, ימותו ברעב, דמי יפרנסם? ואין זה דומה לאשה שגדולה היא, יוכלה לפרט את עצמה, וק"ל.

פרישה אה"ע
ס"י ע"א סק"ה

ב"ש סק"ה

הב"ש מעתט את הפרישה וחולק עליו. כיוון שקיימת חזקה "שאין אדם מניה ביתו ריקן", החזקה תקופה בכל מצב, בין אם מדובר באשה ובין אם מדובר בילד.

ר' יונתן אייבישיץ, בחבоро בני אהובה, תומך בפסיקת הפרישה, אבל מביא טעם אחר. לדעתו, אצל אשה אפשר להניח כספים, "עררי אתפסה" - ולכן החזקה הנ"ל עומדת. אבל אי אפשר להניח כספים אצל קטנים, כפי שמדובר מהמשך הגمراה בכתו' ק"ז ע"א. כיוון שכן, יש למוכר מנכסי האב לפירנסת בניו עד גיל שש אפשרו בשלושת החודשים הראשונים.

וכשם שב"ד מוכרים וכוי' הב"ש סימן ע"א ס"ק ה' הביא בשם פרישה לבניו זنين אותן אותן אפילו בתוך ג' חדשם. והב"ש השיג עליו דהא סתמא אמרינן בגمراה אין אדם מניה ביתו ריקן עי"ש. ודבריו אינם מובנים לי דאך אמת הוא דהניח מזון לבניו הקטנים ואותו הנפקד פושע הוא ואין נתן להם, מה יעשו קטנים הללו, וכי בשבייל כך ימותו ברעב? רבודם של בניו הקטנים וראוי לא נתן! משא"כ באשה דאמרינן דעתן לה בידה.

בני אהובה
על הרמב"ם
הלו' אישות
פרק י"ב סע' י"ז

ב"ש סוף סק"ה: כאשר מדובר בגין מעלה לגיל שש המתפקיד בגין מתחת לגיל שש, מכל מקום אין חיזוב על האב לzon.

מעל לגיל שש:

בגמרה בכתו' מ"ח ע"א אנו מוציאים חלוק בין נשחתה לבין יצא למדינת הים. בששתה מפרנסים את ילדיו מנכסיו, בזמן שנסע למדינת הים לא ילדיו מעלה לגיל שש. הנמק להבדל הוא שנשותה יצא שלא מדעת, אבל בנסע למדינת הים הוא יצא מדעת.

ו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מי שנשותה, בית דין יורדין לנכסיו, זונין בתו' מ"ח ע"א ומפרנסין את אשתו ובניו ובניתו ודבר אחר. א"ל רビנא לרבי אש, מ"ש מהא דתנייא: מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות, בית דין יורדין לנכסיו זונין ומפרנסין את אשתו, אבל לא בניו ובניתו ולא דבר אחר? א"ל: ולא שאני לך בין יוצאה לדעת ליווצה שלא לדעת?

ולא שאני לך כו' - יוצאה מן המוקם לדעת, היה בידו לצות על מזונות בניו ובנותיו ואשתו - ולא צוה, גילה דעתו שאינו רוצה לזונן. הילך, אשתו דמייחיב לה בתנאי כתובה אשטעבוד ניכסיה, בניו ובניתו - לא. אבל נשחתה, דיצא מן העולם שלא לדעת, מסתמא ניחאליה שיזונו בניו ובניתו ממשו.

הראשונים נחלקו בסוג האדם שבו עוסקת הגمراה.

הרמב"ם -

הגمراה עוסקת באדם אמוד. במצב זהה כאשר הוא נוסע למה"י אין יורדים לנכסיו. הכספי משנה מסביר את סיבת הפטור: כיון שאין פוטקים צדקה מפני שאדם נתן צדקה במקום בו הוא נמצא. אבל כאשר מדובר בשנתטה שהוא אמוד, או הרמב"ם סובר שחיברים לפרנס את ילדיו מנכסיו. לשיטת הרמב"ם באדם שאינו אמוד, בין שנסע למה"י בין שנשותה אין יורדים לנכסיו כיון שאין קופין על הצדקה.

וכשם שבית דין מוכרין למזון האשעה שהלך בעלה אך מוכרין למזון בניו ובניתו שהן בניו שש שנים או פחות, אבל יתר על שש שנים זונין אותן מנכסיו שלא בפניהם אע"פ שהוא אמוד, וכן מי שנשותה בית דין יורדין לנכסיו ומוכרין זונין אשתו ובניו ובניתו שהן בניו שש שנים או פחות ומפרנסין אותן.

רמב"ם הל' אישות פרק י"ב הל' י"ז

ומי שנשותה או שנתחרש בית דין פוסקין עלייו צדקה אם היה ראוי. רמב"ם הל' נחלות פרק י"א הל' י"א

ואפשר לומר שטעם רביינו משום דמסתמא כל אדם ניחאליה למיעבד צדקה ממוניה וגם כח ממונו של אדם משועבד לעשות ממנו צדקה, וכשהלך למה"י אין פוסקין צדקה מפני שהוא עושה צדקה בכל מקום שהוא.

כספי משנה שם

הגمراה עושה את החליק באדם שאינו אמור. במצב הזה כאשר הוא נסע למה"י אין יורדים לנכסיו. אבל כאשר מדובר בששתה, מסתמא שהוא רוצה לנוהג כרובא דאיישי, מתווך זה שאנו אומרים את דעתו של אדם לנו יורדים לנכסיו ומפרנסים את בניו. לשיטת הרין, באדם אמור בין שנסע למה"י, בין שנשתה, כן יורדים לנכסיו. אם הוא אמור ונסע למה"י - קופין על הצדקה, וכן שנשתה אמור. רין כתוב מ"ט ע"ב

ונל' דאע"פ שאין קופין את האדם לזמן את בניו משש ולמעלה אלא היכא דאמיד, אף"הymi שנשתה דאמירין לעיל ביד יורדין לנכסיו זונין בניו ובנותיו, דאפילו היכא דלא אמיד עושין כן, דכיוון דרובא דאיישי ניחא להו בהכי וזה לא היה לו לצות, מסתמא זנון אותן. והרמב"ם ז"ל אינו סובר כן, שכטב בפרק י"ב מהלכות אישות "וכן מי שנשתה בית דין יורדין לנכסיו ומוכרין זונין בניו ובנותיו שהן בניו שש או פחות". ונראה שהוא מפרש מאי דמייפליג בבניו ובנותיו בין מי שהליך ובין מי שנשתה הינו דוקא באמיד, דבמי שהליך אפילו אמיד אין זנון בניו כל שהן גדולים מבני שש, וממי שנשתה זנון אותם ושניהם באמיד. אבל بلا אמיד שניהם שווין, ואין דרך זה נכון בעיני,adam איתא דמדינה אין יורדין לנכסיו אמיד שלא בפנוי במה שאינו מחייב גמור אלא מותורת צדקה - למה יורדין לנכסיו שנשתה? אלא מי איתך לא למייר: דנסתה הינו טעה, משום דעתך מנכסייה מי (דאמרי) [דאמדי] דניחאה ליה בהכי, מעתה אפילו לא אמיד יש לבית דין לירד לנכסיו ולזון אותם עד שיגדלו, כיוןשמי שאינו זן אותן מגונה ביותר ורוכב בני אדם עושין כן. ולפי דרך זה קרוב לומר דהיכא דאמיד יורדין לנכסיו במה שהוא מחייב מותורת צדקה אפילו שלא בפנוי, וכי אמרין במי שהליך למדינת הים אבל לא בניו ובנותיו הינו בלבד אמיד שאין הדבר עליו חוב גמור, מי שנשתה אף על גב שלא אמיד בית דין יורדין לנכסיו ומפרנסין בניו, כיוןשמי שאינו עושה כן מגונה ביותר וזה לא היה לו לצות. אבל הרמב"ם ז"ל כתוב בט' הנזכר במאי שהליך שאין זנון בניו הגדולים משש אפילו אמיד.

הטור -

הגمراה אינה מבחינה בין אמור למי שאינו אמור. כל אדם שנסע למה"י יצא מרעת ולא צווה לפראנס את ילדיו. لكن לא נרד לנכסיו בין אמור בין שאינו אמור.

טור אה"ע סימן ע"א **ואם הליך למדינת הים והניחן כאן, מוכרין מנכסיו לפראנס עד שייהיו בני שיש כמו שמוכרין למזון האשא לממי שהליך למדינת הים. אבל אם הם מבני שיש ומעלה אין זנון אותן מנכסיו דכיוון שיצא לדעת אם היה רוצה שיתפרנסו מנכסיו היה לו לצות. אבל מי שנשתה מפרנסין אשתו מנכסיו וננתנן לה במה שתתקשת, ומפרנסין לבניו ולבנותיו אפילו יתרום משש עד שיגדלו, מסתמא ניחא ליה שיפרנסו לבניו ולבנותיו. והרמב"ם כתוב דבשניותם אין מפרנסין לבניו ולבנותיו מבני שש ומעלה אפילו אם הוא אמור. ואינו נ"ל כמו שכתבה.**

השו"ע -

פסק כתור.

הרמ"א -

הביא את שיטת הר"ן כי"א.

ב"ש סק"ז

hb"sh מסכם את כל השיטות. כיוון שהר"ן לא החליט סופית ורוב הפוסקים נגדו, hb"sh מעיר על הרמ"א שאמץ את שיטת הר"ן. הרי הר"ן התבטה במלילם "קרוב לומר". hb"sh גם תקן את המקור שמובא ברמ"א "בר' משמע בטור" - שהרי זו שיטת הר"ן ולא שיטת הטור.

לטכים: מתי יורדים לנכסי האב שלא בנוচחותו בכדי לפנס את ילדיו מעל לגיל שש?

אמוד	נשתטה			
	רmb"m ירודים לנכסיו	ר"ן, רמ"א ירודים לנכסיו	ירודים לנכסיו	ירודים לנכסיו
לא יורדים לנכסיו	הLR למה"י	לא יורדים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו
ירודים לנכסיו	נשתטה	ירודים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו
לא יורדים לנכסיו	הLR למה"י	ירודים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו	לא יורדים לנכסיו

רבינו יצחק העמיד את החלוק בין נשתטה לבין יצא למה"י באופן שונה. הוא סבר שהגמר חלקה בין אב שהחילה לוין את ילדיו לפני שיצא, לבין אב שלא החילה לוין את ילדיו.

התוספות והמרדכי חולקין בהבנת דעת רבינו יצחק. התוספות סבורים שרביינו יצחק העמיד את הגמורה, בכתו' מ"ח ע"א, במצב בו האב החילה לוין את ילדיו ואו נשתטה או נסע למה"י.

תוס' בתו' מ"ח ע"א ואין נראה לר"י: דאם לא מרשה אותם מתחלה ע"י שליש ולא פירנסם, אמאי מפנסין אותם? אלא ודאי איזורי כשהיה מפנסם קודם.

לפי הבנת התוספות, במקרה שהאב לא החילה כלל לוין את ילדיו, לא נרד לנכסיו בכדי לפנסם, בין נשתטה לבין נסע למה"י.

לעומת זאת, המרדכי סבור שרביינו יצחק העמיד את הגמורה במצב בו האב לא החילה לוין את ילדיו ואו נשלחה או נסע למה"י. למורת שלא החילה לוינם ואו נשתטה, אלו אומדים את דעתו שרווחה לוינם ככל אדם, ונרד לנכסיו לפנסם.

מרדכי בתו' פרק ד' ופירש ר"י דההוא מוקמינו לה בפ' בתרא (דף קז) בשלא היה משורה בנוי ובנותיו מתחלה, שאם היה משורה מתחלה בנוי ובנותיו ניזוני מנכסיו כיוון דניחא ליה... ויש מפרשין דאדרבאה ההיא דמי שהLR למדה"י מתחלה היו סמכין לשולחנו.

המרדכי הביא את הבנת התוספות בתורו "יש מפרשין". אם כן, לפי המרדכי במקרה של אב שהחילה לוין את ילדיו, נרד לנכסיו לפנסם, בין נשתטה לבין נסע למה"י.

ה התchalil לזונם	תוס' בשם ר"י, רמ"א מררכי בשם ר"י, רמ"א	נשתחה
לא התchalil לזונם	יורדים לנכסיו ירודים לנכסיו	ה <u>לך למה"י</u>
	לא יורדים לנכסיו ירודים לנכסיו	נשתחה
	לא יורדים לנכסיו ירודים לנכסיו	ה <u>לך למה"י</u>

ב"ש סק"ז וח"מ סק"ז

הרמ"א לא שם לב לשינה טעונה סופרים במררכי כאשר הוא העתיק מהמררכי. דעת ר"י הוא כמו שצטט התוספות.

סיכום: במה החלוק בגמרא?

תוס' בשם ר"י מררכי בשם ר"י	אב אשר התchalil לזונם אב אשר לא התchalil לזונם
רמב"ם	אב אמור
ר"ץ	אב שאין אמור
טור	כל אדם

פ"ת סק"ג

יורדים לנכסי האב עברוילד שהוא מעיל לגיל שש בכדי למלא את החייבים המוחלטים, כגון ללימודו תורה ולנדינה.

דת"ר: האב חייב לבנו למולו, ולפדותו, וללמדו תורה, ולהשiano קドוי ב"ט ע"א
אשה.

הבי הביא את הסבר ר' יהודה בן הרא"ש. بما שנسع למה"י: אם יצא בדרך מסווגת אז לא זנים את ילדיו. אם הוא יצא מבלתי לצאות על פרנסת ילדיו, סימן שלא רצה לזונם. אם יצא בדרך בטוחה ולא חזר - כן זנים את ילדיו. במקרה כזה יוצא שלא מדעת, כיון שתכנן לחזור תוך זמן קצר. והוא דומה לנשתחה.

כתב ה"ר יהודה בן הרא"ש (זכרון יהודה סי' נג) ששאל על יהודת שהלך למחנה אל גזירה בהיותם במצבו ולא נודע אם נהרג או נשבה, מהו למנות אפטוטרופוס על נכסיו. והשיב אף על פי שבפרק נערה (כתובות מה.) אמרינן מי שנשתחה בית דין יורדים לנכסיו וזנין אשתו ובניו וכו', ואמרינן מי שנא מהא דתניתא מי שהלך למדינת היהם בית דין זנין אשתו ולא בניו ובנותיו וכו' ופרקינן לא שניי (LEN) [LEN] בין יוצא לדעת ליוצא שלא לדעת, יהודת זה יצא לדעת ואם כן לא נרד לנכסיו לעזון בניו. ויל' שהבריותא לא דברה אלא בהולך דרך רחoka ומקום סכנה ואין השירות מצויות, ועל דעת כן יצא שילך במקום רחוק ודרכו ההולך דרך רחoka כ"כ לתיק עניינו ולצאות לביתו. אבל זה שהלך במקומות שהשירותות הולכות ובאות כל יום אין דרך לצאות לביתו בשיעור דרך כזו, ואם ארע מקרה שנהרג או נשבה דומה למי שנשתחה בהתאם שבית דין יורדים וזנין אשתו ובניו.

ב"י חז"מ
ס"י רפ"ה

סעיף ד

הבא על הפנוייה וילדה ממנהו, אם הוא מודה שהולד ממנהו, חייב לזוננו.

הבא על הפנוייה - חיוב מזונות לولد

הב"י הביא את הרא"ש ואת הריב"ש בדיון חובת האב לזון את בנו מהפנוייה. מדבריהם עולה שהאב חייב לzon אותו הבן. אבל הריב"ש מתנה חיוב זה בטענת האב. אם האב מודה שלוד זה ממנהו, אז חייב האב במזונות בנו. אולם אם האב טוען שהוא אחד אחרים באו על הפנוייה, אז הוא פטור ממזונות הولد.

מדובר הרא"ש בתשובה כלל י"ז סימן ז' נראה בהריא דמי שבא על הפנוייה וילדה ממנהו בן או בת חייב לzonם. וכן כתוב הריב"ש בתשובה סימן מ"א, ומיהו כתוב דהני מיili כשהוא מודה שהולד ממנהו. אבל אם אינו מודה בבר, אפילו נודע שבא עליה והוא טוענת בריא שהיא מעוברת ממנהו, כיון שאינו מודה לה בזו הראי אפשר שנתעבירה מאחר. דהיינו היכי דאפקורה נפשה לגבייה אפקורה נפשה לגבוי אחריםINI.

ב"י אה"ע
טוק סי' ע"א

ח"מ סק"ז וב"ש סק"ח

1. טענת האשאה טענת בר, בזמן שטענת האב היא טענת שמא. למורת שבמצב של ברי כנגד שמא, ברי עדיף, כיון שהאב מוחזק בכטף, חזקה דמןונה עדיפה ואינו חייב לשלם.
2. אפילו שהאשאה נאמנת להכשיר את הولد, בכל זאת היא אינה נאמנת להוציאו ממון. כמו כן, היא אינה יכולהחייב את האב להשבע שהולד אינו שלו.